

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

Kannatamme avoimuusrekisterin perustamista Suomeen. Pidämme tärkeänä edunvalvontatyön avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä pyrkimystä etujärjestöjen toiminnan luotettavuuden ja legitimitietin vahvistamiseen. On hyvä, että rekisteriä on valmisteltu laaja-alaisesti parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijaryhmän työnä.

Avoimuusrekisterin soveltamisalaksi kannatamme eduskuntaa ja ministeriöitä. Sääntely on mielestämme tarkoituksenmukaista kohdistaa ainakin alkuvaiheessa erityisesti lainsäädännön ja budjettipäätösten valmisteluun. Rajatumpi soveltamisala mahdollistaa kokemusten hankkimisen ja hallinnollisen taakan arvioimisen avoimuusrekisterin käytöstä. Se helpottaa myös mahdollisten jatkokehitystarpeiden tunnistamista.

Selvennystä tai tarkempaa määrittelyä vaativat asiat:

Mietinnön mukaan ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät perustellusti mm. viranomaisen asettamiin työryhmiin osallistuminen ja kuulemiset. Epävirallinen yhteydenpito, joka tapahtuu

viranomaisen kutsusta, olisi kuitenkin mietinnön mukaan sääntelyn piirissä. Tämä kohta vaatii mielestämme vielä selvennystä.

Työeläkealalla on useita vakiintuneita työryhmiä, joissa on pysyvä asiantuntijaedustus ministeriöistä. Tällaisia ryhmiä ovat mm. työeläkevakuuttajien lakisääteistä yhteistyötä hoitavat Telan Laskuperustejaos ja Telan Laskuperusteasiain neuvottelukunta. Epäselväksi jää, tulisivatko nämä ja mahdolliset muut alan asioita käsittelevät epäviralliset työryhmät, joissa ministeriön edustajat ovat mukana, mukaan avoimuusrekisterin mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin vai eivät.

Lakiehdotusta ja sen perusteluita tulee mielestämme täsmentää määrittelemällä selvästi se, onko työeläkevakuuttajien lakisääteinen yhteistyö tulkittavissa esimerkiksi lakisääteisen velvoitteen hoitamiseksi suhteessa viranomaisiin tai toimintaan liittyväksi neuvontakeskusteluksi ja siten avoimuusrekisterin mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuulumattomaksi toiminnaksi vai ei.

Raportoitavia asioita koskeva ohjeistus:

Esityksen mukaan vaikuttamistoiminnasta raportoitaisiin yhteydenpidon kohteet, aiheet ja pääasialliset yhteydenpitotavat. Raportoitavia asioita koskevan ohjeistuksen tulee mielestämme olla yksiselitteistä ja selkeää. Ohjeistuksessa on huomioitava myös se, miten yhteydenpitoon sosiaalisen median alustoilla ja viestipalveluissa suhtaudutaan.

Esityksen mukaan rekisteriin raportoitaisiin myös vaikuttamistoimintaan käytetyt resurssit. Käytettyjen resurssien laskemiseen ja raportointitapaan liittyvän ohjeistuksen tulisi olla selkeää ja yksiselitteistä. Mietinnössä rahallisilla resursseilla viitataan esimerkiksi resurssien käyttöön vaikuttamistoimintaan liittyvien materiaalien ostamiseen ja tilaisuuksien järjestämiseen. Yhteydenpitotapoja luettelevassa mietinnön kohdassa tilaisuuksia ei kuitenkaan mainita. Tilaisuuksien käsittelyn tulisi mielestämme olla yhdenmukaista sekä resurssien että yhteydenpitotavan ilmoittamisen osalta.

Ohjeistuksella tulisi täsmentää tilaisuuksien osalta, mitkä kaikki tilaisuudet tulkitaan vaikuttamistoiminnaksi (esimerkiksi seminaarit, keskustelutilaisuudet tai koulutukset) ja miten niihin osallistumista on tarkoituksenmukaista raportoida rekisteriin.

Raportoinnin tekeminen rekisterin käyttöliittymässä tulisi olla mahdollisimman helppoa ja määrämuotoista. Se tulisi toteuttaa esimerkiksi valmiilla, valikoille rakentuvilla lomakepohjilla.

Sved Pirjo
Työeläkevakuuttajat TELA ry